

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Sžo/58/2013
Identifikačné číslo spisu:	1012201290
Dátum vydania rozhodnutia:	18.11.2014
Meno a priezvisko:	JUDr., Ing. Miroslav Gavalec
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2014:1012201290.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací v senáte zloženom z predsedu senátu Ing. JUDr. Miroslava Gavalca PhD. a členov senátu JUDr. Igora Belka a JUDr. Eleny Berthotyovej, PhD., v právnej veci žalobcu: X., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom XXX XX F. XXX, štátny občan Slovenskej republiky, zast. : JUDr. Jánom Hlaváčom, advokátom so sídlom advokátskej kancelárie Ružová č. 5, 048 01 Rožňava, proti žalovanému : Ministerstvo obrany Slovenskej republiky, so sídlom Kutuzovova č. 8, 832 47 Bratislava, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu, na odvolanie žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. septembra 2013 č.k. 1S 165/2012 -33, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 12. septembra 2013 č.k. 1S 165/2012 -33 m e n í tak, že rozhodnutie žalovaného č. KaVSÚ-5-2-28/2012 zo dňa 15. marca 2012 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Žalovaný je povinný do 30 dní od doručenia rozsudku zaplatiť žalobcovi na účet jeho právneho zástupcu náhradu trov konania vo výške 199,14 € z titulu právneho zastúpenia.

Odôvodnenie

I.

Konanie na správnom orgáne

1. Rozhodnutím č.k. KaVSÚ-5-2-28/2012 z 15.03.2012 (vid' priložený administratívny spis) o odvolaní vydaným podľa § 84 ods. 4 písm. b) zákona č. 328/2002 Z.z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej na účely tohto rozsudku tiež „zák. č. 328/2002 Z.z.“) žalovaný postupom podľa § 59 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) zamietol odvolanie proti rozhodnutiu Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia Bratislava č. VÚSZ-4540837008246-5/2010-ORaNZ z 29.09.2010 (ďalej na účely tohto rozsudku tiež „prvostupňový orgán“ alebo „prvostupňové rozhodnutie“), ktorým bol podľa ustanovení § 25 ods. 1 písm. b) zák. č. 328/2002 Z.z. nepriznal žalobcovi náhradu primeraných nákladov spojených s pohrebom v súvislosti s úmrtím jeho brata, profesionálneho vojaka ozbrojených síl Slovenskej republiky Q., nar. XX. novembra XXXX, ktorý z chorobných príčin zomrel 10. augusta

2008, a toto rozhodnutie prvostupňového orgánu potvrdil.

Podľa § 84 ods. 4 písm. b) zák. č. 328/2002 Z.z. v znení účinnom ku dňu úmrtia menovaného brata žalobcu (t.j. 10.08.2008) konanie o dávkach a službách sociálneho zabezpečenia začaté z podnetu účastníka konania sa zastaví aj vtedy, ak účastník konania v lehote určenej útvarom sociálneho zabezpečenia ministerstva a Vojenským úradom sociálneho zabezpečenia neoznámil požadované údaje.

Podľa § 25 ods. 1 písm. b) zák. č. 328/2002 Z.z. v hore uvedenom znení (1) Ak policajt, profesionálny vojak alebo vojak prípravnej služby následkom služobného úrazu alebo choroby z povolania zomrel, je príslušný útvar sociálneho zabezpečenia ministerstva a Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia povinný v rozsahu, v akom služobný úrad alebo služobný orgán za škodu zodpovedá, poskytnúť náhradu primeraných nákladov spojených s pohrebom.

2. Žalovaný pri svojom rozhodnutí vychádzal zo skutkového stavu, ktorý bol najmä podložený nasledovnými listinami:

- úmrtný list Matričného úradu mesta Považská Bystrica,
- list o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí z 12. augusta 2008,
- žiadosti o zabezpečenie pohrebu a žiadosti o úhradu nákladov na pohreb, obe spísané 11. augusta 2008, resp. bez uvedenia dátumu,
- zápisnica o rokovaní posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia z 26. augusta 2010,
- osobný spis profesionálneho vojaka a dávkový spis nebohého vojaka,
- stanovisko riaditeľa Vojenskej polície Trenčín z 09. augusta 2011,
- uznesenie Útvaru Vojenskej polície Topoľčany z 10. augusta 2008,
- znalecký posudok č. 116/2008,
- uznesenie Útvaru Vojenskej polície Topoľčany z 31. októbra 2008,
- posudok posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia Ministerstva obrany Slovenskej republiky ako aj z množstva kópie súvisiacich listín, napríklad archívnych registratúrnych záznamov.

3. Z obsahu napadnutého rozhodnutia vyplýva, že nebohý vojak Q. bol na zahraničnú služobnú cestu do Varsavy (Poľská republika) odoslaný v dňoch 10. až 16. augusta 2008 na základe rozkazu veliteľa Vojenského útvaru 4613 Bratislava č. 154/2008 z 08. augusta 2008, s názvom akcie „Dni Poľskej armády vo Varsave“.

Ako bolo hore uvedené, prvostupňovým rozhodnutím zo dňa 29.12.2010 nebola žalobcovi priznaná požadovaná náhrada primeraných nákladov spojených s pohrebom jeho brata Q..

4. Proti tomuto rozhodnutiu podal žalobca odvolanie, v ktorom deklaroval svoju nespokojnosť so spôsobom vybavenia jeho žiadosti. Žalobca v odvolaní súčasne poukázal, že bezprostredné okolie jeho brata počas služobnej cesty muselo zaregistrovať jeho pozmenený zdravotný stav, ochorenie dýchacích ciest, ktoré viedlo k fatálnemu záveru, muselo byť sprevádzané vysokou horúčkou, kašľom, neobvyklým správaním a pod.

Súčasne vyslovil pochybnosť nad tým, či kontrola jednotky, ktorá mala absolvovať služobnú cestu do Poľskej republiky, bola vykonaná v súlade s predpismi, ak si nadriadení zdravotný stav jeho brata nevšimli.

5. V odvolaní súčasne s poukazom na ust. § 29 zák. č. 328/2002 Z.z. uviedol, že v rozhodnutí boli opomenuté príčinné súvislosti medzi výkonom služobných povinností a úmrtím jeho brata po právnej stránke aj z pohľadu objektívnej zodpovednosti zamestnávateľa za služobný úraz.

Ak bolo jeho bratovi umožnené v takom zdravotnom stave, v akom sa nachádzal, nastúpiť služobnú cestu, jeho zamestnávateľ nesie dôsledky, ktoré ochorenie jeho brata spôsobilo, t.j. plnú právnu zodpovednosť titulom nárokov pozostalých na náhradu škody. Žalobca je teda názoru, že úmrtie jeho brata je v príčinnej súvislosti s plnením služobných úloh, t.j. ide o úmrtie pre výkon služby.

6. Tiež žalovaný citoval časť zo znaleckého posudku č. 116/2008 vo veci - súdna pitva nebohého vojaka Q., vypracovaného znalcami: Q. a V. ku dňu 17.10.2008. Z uvedeného posudku vyplýva, že v prípade úmrtia nebohého Q., ide o smrť z chorobných príčin pre svoju všeobecnú podstatu a to mechanizmom zlyhania krvného obehu a dýchania pri dusení sa v dôsledku vdýchnutia žalúdočného obsahu pri

základnom ochorení - obojstrannom ťažkom hemoragickom zápale priedušiek a pľúc, veľmi pravdepodobne vírusového pôvodu.

Obaja znalci v znaleckom posudku uviedli, že na smrti nebohého nenesie spoluúčasť nijaká osoba. Nebohý, ako dospelý človek si bol bezpochyby vedomý svojho ochorenia dýchacích ciest a pľúc, k tomuto ochoreniu (ako k akútnej poruche svojho zdravotného stavu) mal zaujať postoj a dožadovať sa liečby. Podľa znalcov takéto ochorenie nemohlo prebiehať bez chorobných príznakov.

7. V súvislosti s vyššie uvedenými listinami ako znaleckým posudkom žalovaný zdôraznil, že podľa výroku posudku zo zápisnice o rokovaní Posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia č. 09/2010 zo dňa 26.08.2010, úmrtie voj. Q. nie je dôsledkom služobného úrazu alebo choroby z povolania, prvotnou príčinou smrti bol obojstranný zápal pľúc a priedušiek, ktorého dôsledkom bolo zlyhanie srdcového svalu a následné vracanie a vdýchnutie zvratkov s následným udusením.

Smrť voj. Q. vznikla z chorobných príčin, čo vyplynulo aj z listu o prehliadke mŕtveho zo dňa 12.8.2008 podpísaného V.. a Q.

8. Na základe odvolania podaného žalobcom žalovaný opätovne zdôraznil, že príslušné posudkové komisie, ako pri prvostupňovom rozhodovaní, tak aj pri rozhodovaní v rámci odvolacieho konania dospeli k záveru, že úmrtie profesionálneho vojaka Q. dňa 10.8.2008 nebolo dôsledkom služobného úrazu alebo choroby z povolania, ale že išlo o smrť z chorobných príčin.

Príčinu smrti nebohého dokumentuje aj List o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí z 12.8.2008 vystavený súdno-lekársym a patologicko-anatomickým pracoviskom Úradu pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou a nevyvracia ju ani znalecký posudok č. 116/2008 vo veci súdnej pitvy nebohého vojaka Q., nar. XX.XX.XXXX.

9. Žalobcovu námietku o umožnení nastúpenia služobnej cesty nebohému profesionálnemu vojakovi zo strany zamestnávateľa v zdravotnom stave, aký bol pri prehliadke mŕtveho a na základe súdnej pitvy zistený s fatálnym priebehom ochorenia nebohého, považuje žalovaný za neopodstatnenú.

Nebohý Q. v dňoch 01. a 02.07.2008 bol vo výkone služby pomocníka dozorného útvaru, v čase od 14.07. do 03.08.2008 čerpal dovolenku, dňa 04.08.2008 bol ako príslušník čestnej stráže s jednotkou na služobnej ceste a následne dňa 07.08.2008 sa v rámci odbornej prípravy zúčastnil strelieb zo samopalu vz. 58. Podľa záznamu veliteľa čaty z 27.5.2008 o poučení príslušníkov jednotky, bol aj vojak Q. poučený o postupe profesionálnych vojakov pri vzniku pracovnej neschopnosti alebo neprítomnosti na pracovisku, čo potvrdil svojim podpisom.

10. Tiež žalovaný poukázal na to, že nebohý v prípade ochorenia počas svojej dovolenky ale aj v prípade nástupu na služobnú cestu v dňoch 04. a 10.08.2008 alebo odborného zamestnania dňa 07.08.2008 si mohol uplatniť svoje právo na poskytnutie zdravotnej starostlivosti a bol poučený o postupe pri dočasnej pracovnej neschopnosti profesionálneho vojaka vykonávať štátnu službu pre chorobu.

Nebohý si podľa žalovaného bol bez pochyby vedomý svojho ochorenia s príslušnými chorobnými príznakmi a nevyužil ani svoje právo na ochranu a podporu vlastného zdravia.

11. Na podporu svojho právneho názoru žalovaný citoval rôzne pasáže z vyššie uvedených listín a dokumentov, napr. aj z denných rozkazov veliteľa 1. roty čestnej stráže č. 125/2008, č. 127/2008, č. 148/2008 a č. 149/2008 vydaných v mesiacoch júl a august 2008.

12. Z napadnutého rozhodnutia ďalej vyplýva, že Q. okrem iného vypovedal:

„Pred nástupom do autobusu bola ty konaná kontrola prítomnosti V. a pripravenosti na služobnú cestu. Výsledok tejto kontroly bol nasledovný: všetci príslušníci čestnej jednotky boli prítomní, mali kompletný materiál. Nedostatky som nezistil, nikto z prítomných vrátane nebohého vojaka Q. sa mi nestážoval na zdravotné problémy.

.... Prvú informáciu o zmene zdravotného stavu nebohého Q. som dostal o 03,40 hod. od slob. Q., ktorý sedel vedľa nebohého. Po tejto informácii pplk. H. okamžite išiel preveriť informáciu a zistil, že nebohý Q. nemá pulz. “

13. Z písomnej výpovede prizvanej osoby des. Q. vyplýva, že:

„Pamätám si, že tesne pred nástupom na služobnú cestu 10.8.2008 (pred nástupom do autobusu) nadriadení kontrolovali kompletnosť výstroja a veliteľ akcie počas služobnej cesty mjr. I. sa informoval u každého príslušníka na jeho pripravenosť nastúpiť na služobnú cestu vrátane zdravotného stavu (či nemá nejaké zdravotné ťažkosti).

..... Ja som sedel spolu s nebohým Q. v autobuse na posledných sedadlách vzadu (kde je 5 sedadiel). Od začiatku služobnej cesty sme sa s nebohým Q. najskôr rozprávali. Potom asi po jednej hodine nebohý Q. povedal, že ide počúvať hudbu cez sluchátka MP3 prehrávača a spať. Počas služobnej cesty do času náhleho zhoršenia zdravotného stavu nebohého Q. ho nikto z príslušníkov fyzicky nekontaktoval (neinzultoval).

..... Neb. Q. ani mne a pokiaľ sa pamätám ani nikomu inému nehovoril o svojom zhoršenom zdravotnom stave. Nezbadal som na ňom známky žiadnej choroby (zápal dýchacích ciest), nekašľal, nepotil sa.“

Podľa § 87 ods. 1 písm. e) zák. č. 328/2002 Z.z. v citovanom znení (1) Posudková komisia sociálneho zabezpečenia Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia posudzuje, či úmrtie bolo dôsledkom služobného úrazu alebo choroby z povolania.

14. Tiež žalovaný uviedol, že na základe žiadosti matky nebohého vojaka Q. (pani B.) Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia rozhodnutím č. 65408041632801/2-VÚSZ/DO z 31.10.2008 jej poskytol úmrtné vo výške 17.175,- Sk.

Podľa § 37 ods. 1 platí, že ak sa skončí alebo zanikne služobný pomer policajta alebo profesionálneho vojaka úmrtím alebo vyhlásením za mŕtveho, má pozostalý manžel nárok na úmrtné vo výške odchodného, na ktoré by mal policajt a profesionálny vojak v čase úmrtia nárok podľa § 33 a 36. Každé pozostalé dieťa, ktoré v čase úmrtia alebo vyhlásenia za mŕtveho policajta alebo profesionálneho vojaka spĺňa podmienky nároku na sirotsky výsluhový dôchodok alebo na sirotsky dôchodok, má nárok na úmrtné vo výške základu podľa § 60.

Podľa § 37 ods. 2 zák. č. 328/2002 Z.z. v citovanom znení platí, že ak policajt alebo profesionálny vojak nespĺnil ku dňu úmrtia podmienku trvania služobného pomeru pre vznik nároku na odchodné, vypláti sa pozostalému manželovi úmrtné vo výške jednonásobku základu podľa § 60.

Podľa § 37 ods. 4 zák. č. 328/2002 Z.z. v citovanom znení platí, že ak pozostalému manželovi ani pozostalým deťom nevznikne nárok na úmrtné podľa odsekov 1 až 3, majú rodičia a deti policajta alebo profesionálneho vojaka nárok na pomerný diel úmrtného, na ktoré by mal inak nárok pozostalý manžel.

II.

Konanie na prvostupňovom súde

15. Proti tomuto rozhodnutiu žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu podal na Najvyšší súd Slovenskej republiky včas žalobu zo dňa 15.05.2012, ktorá bola uznesením tunajšieho súdu z 15. júna 2012 postúpená na Krajskému súdu Bratislave.

16. Žalobca uviedol, že keďže jeho brat zomrel počas služobnej cesty, teda v čase plnenia služobných úloh, uplatnil si voči Vojenskému úradu sociálneho zabezpečenia v Bratislave nároky na náhradu primeraných nákladov spojených s pohrebom - nákladov na zriadenie pomníka alebo náhrobnej tabule nebohému bratovi Q..

Žalobca bol v tom čase jediným rodinným príslušníkom po nebohom bratovi, lebo ich nebohá matka B. zomrela dňa XX.XX.XXXX.

17. Krajský súd v Bratislave ako súd prvého stupňa preskúmal napadnuté rozhodnutie a po nariadení pojednávania v zmysle § 250g ods. 1 OSP dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie i postup správnych orgánov boli v súlade so zákonom, a preto žalobu zamietol.

18. S poukazom na ustanovenia § 25 ods. 1 písm. b), odsek 3, § 71 ods. 1, § 72 a § 74 zák. č. 328/2002 Z.z. a na predloženú písomnú dokumentáciu žalovaného krajský súd ustálil názor, že žalovaný správny orgán skutkový stav zistil dostatočne a riadne na základe všetkých dostupných skutočností.

Z nesporných skutočností (najmä nástup nebohého Q. dňa 10.08.2008 a priebeh zahraničnej služobnej

cesty do Poľskej republiky, zistený zdravotný stav o 3,40 hod. a následná smrť po jeho prevoze do nemocnice, ktorá nebola zapríčinená ani chorobou z povolania ani služobným úrazom) krajský súd konštatoval, že nebohý brat žalobcu ako profesionálny vojak zomrel v dôsledku choroby, čo potvrdzuje nielen znalecký posudok č. 16/2008 ale aj „List o prehliadke mŕtveho a štatistické hlásenie o úmrtí“.

19. Krajský súd si tiež osvojil argumentáciu, že nebohý aj podľa znaleckého posudku musel mať pred smrťou chorobné príznaky ťažkého ochorenia dýchacích ciest a pľúc a musel si ich byť vedomý. Chorobné príznaky každého jednotlivca sú vnímané subjektívne rôzne.

Podľa krajského súdu nadriadeným a kolegom, nebohého profesionálneho vojaka nemožno klásť za vinu, že tieto chorobné príznaky na ňom nespozorovali a umožnili mu nastúpiť na služobnú cestu. Krajský súd následne vyslovil názor, že nikoho nemožno nútiť proti jeho vôli, aby sa dožadoval liečby a liečbu aj absolvoval, resp. sa podrobil liečbe.

20. Žalovaný sa v napadnutom rozhodnutí riadne vysporiadal s námietkami žalobcu uvedenými v odvolaní voči prvostupňovému správneému orgánu, vec správne právne posúdil, z odôvodnenia napadnutého rozhodnutia je zrejmé, akými úvahami sa správny orgán spravoval a ako dospel k právneému záveru.

Podľa názoru krajského súdu prvostupňový orgán by bol povinný poskytnúť náhradu nákladov spojených s pohrebom a to náklady za zriadenie pomníka alebo náhrobnej tabule v zmysle ust. § 25 ods. 1 písm. b) v spojení s ust. § 25 ods. 3 písm. c) zák. č. 328/2002 Z.z. v prípade, ak by profesionálny vojak zomrel následkom služobného úrazu alebo choroby z povolania.

III.

Odvolanie žalobcu/stanoviská

A)

21. Vo včas podanom odvolaní zo dňa 29.10.2013 (č.l. 37) proti rozsudku prvostupňového súdu žalobca prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky rozhodol tak, že rozsudok krajského súdu zmení tak, že napadnuté rozhodnutie žalovaného zruší a vec mu vráti na ďalšie konanie a prizná náhradu trov konania vo vyčíslennej celkovej výške 331,14 €.

22. Žalobca svoje odvolanie odôvodnil odvolacími dôvodmi podľa § 221 ods. 1 písm. h), § 205 ods. 2 písm. c) a § 205 ods. 2 písm. f) O.s.p.

23. Následne v odvolaní podrobne zrekapituloval doterajšie zistenia v správnych konaniach, pričom zdôraznil aj na obsah Znaleckého posudku č. 116/2008 zo 17.10.2008, prostredníctvom ktorého znalci poukázali, že brat žalobcu musel mať ťažkosti s dýchaním, bolesti na hrudi, prípadne zvýšenú teplotu. Nebohý Q. mohol svoj stav disimulovať, vedomo zastierať a nepriznať, bagatelizovať.

Tiež v uvedenom znaleckom posudku sa podľa žalobcu mala uvádzať aj možná alternatíva, že síce Q. okolie o zlom zdravotnom stave informoval, no k bagatelizácii (zľahčeniu) jeho zdravotných ťažkostí došlo práve zo strany okolia, resp. osôb, ktoré boli v čase pred smrťou s poškodeným v kontakte, a to z akýchkoľvek dôvodov.

24. Tiež upriamil pozornosť na to, že ani znalecký posudok neurčil jednoznačne skutočnosti, ktoré viedli k fatálnemu vývoju ochorenia neb. Q. (ťažký obojstranný až hnisavý zápal pľúc) a ďalej že v znaleckom posudku nie je vylúčený vplyv pracovnej záťaže a stresu poškodeného na rozvoj ochorenia.

V súvislosti s uvedeným žalobca načrtol aj časový sled udalostí, ktoré bezprostredne predchádzali úmrtiu jeho brata.

25. Následne žalobca zhrnul svoje pochybnosti, ktoré mu vychádzali z obsahu Znaleckého posudku č. 116/2008 zo 17.10.2008, v ktorom sa uvádza, že ochorenie jeho brata (dýchací systém) malo pretrvávajúť už po niekoľko dní, minimálne 3 dni pred smrťou.

Na základe uvedeného vyslovil svoju domnienku, že okolie jeho brata (nadriadený, kolegovia) museli zaregistrovať zmenu jeho zdravotného stavu s tým, že má pochybnosti, či v prípade jeho brata boli vykonané všetky procedúry, súvisiace s výkonom služby v súlade s predpismi aj pred kritickým dňom

10.08.2008.

26. V súvislosti s uvedeným žalobca konštatoval, že žiadal nariadenie znaleckého dokazovania cestou nezávislého arobovaného súdneho znalca z odboru pracovného lekárstva za účelom posúdenia príčinných súvislostí medzi príčinou smrti jeho brata, t. j. obojstranného zápalu pľúc a priedušiek z hľadiska vonkajších prejavov tohto ochorenia - kašeľ, horúčka, kŕče, potenie, slabosť a pod. s posúdením, či za stavu v akom sa jeho brat nachádzal, pred jeho úmrtím, bolo možné zo strany jeho okolia tento stav si nepovšimnúť, prehliadnúť, navyše za situácie, ak brat žalobcu pred nástupom na výkon služobnej cesty podrobil sa kontrole zo strany nadriadeného.

B)

27. Z vyjadrenia žalovaného (č.l. 47) z 20. novembra 2013 vyplýva jednoznačný názor žalovaného, že žalobca nepresne uvádza, ktoré predpisy a aké procedúry súvisiace s výkonom jeho služby mali byť porušené.

Zo zadovážených spisových materiálov, ktoré mal pri svojom rozhodovaní k dispozícii prvostupňový ako aj druhostupňový orgán, má žalovaný preukázané, že počas služobnej cesty a prepravy autobusom 10. augusta 2008 nedošlo v prípade profesionálneho vojaka Q. k úrazovému deju s následkom smrti, rovnako je preukázané, že nedošlo ani k služobnému úrazu.

28. Z uvedených dôvodov žalovaný žiadal napadnutý rozsudok krajského súdu potvrdiť v celom rozsahu podľa § 219 O.s.p. ako vecne správny.

IV.

Právne názory odvolacieho súdu

30. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „Najvyšší súd“) ako odvolací súd (§ 10 ods. 2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní podľa § 212 v spojení s § 246c ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej v texte rozsudku tiež „O.s.p.“). Po zistení, že odvolanie bolo podané oprávnenou osobou v zákonnej lehote (§ 204 ods. 1 O.s.p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je podľa ustanovenia § 201 v spoj. s ust. § 250ja ods. 1 O.s.p. odvolanie prípustné, vo veci v zmysle dôvodov uvedených v § 250ja ods. 2 O.s.p. nenariadil pojednávanie a po neverejnej porade senátu jednomyseľne (§ 3 ods. 9 zákona č. 757/2004 Z.z. o súdoch) dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné, pretože napadnuté rozhodnutie správneho orgánu vychádzalo z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 250j ods. 2 písm. a/ O.s.p.), a preto postupom podľa § 220 v spoj. s § 246c ods. 1 O.s.p. rozsudok krajského súdu zmenil tak, že z dôvodu uvedenom v § 250j ods. 2 písm. a) O.s.p. napadnuté rozhodnutie žalovaného podľa § 250ja ods. 3 O.s.p. zrušil a vrátil mu späť na ďalšie konanie v zmysle nasledujúcich záverov.

31. Po preverení riadnosti podmienok vykonávania súdneho prieskumu rozhodnutí správneho orgánu (tzn. najmä podmienky konania a okruhu účastníkov) sa Najvyšší súd celkom nestotožňuje so skutkovými závermi krajského súdu v tom rozsahu, ako si ich osvojil zo zistení uvedených žalovaným správnym orgánom, ktoré sú obsiahnuté v administratívnom spise. Na druhej strane podstatou súdneho odvolania proti rozsudku krajského súdu ako aj žaloby, ktorou sa žalobca domáha preskúmania rozhodnutia žalovaného, je právna otázka, či peňažný nárok spojený s úmrtím vojaka sa musí nevyhnutne viazať v príčinnej súvislosti na služobný úraz vymedzený zmysle § 29 ods. 1 zák. č. 328/2002 Z.z.

32. Ďalej musí Najvyšší súd zdôrazniť, že hoci žalobca svoje odvolanie oprel o viacero námietok, a to aj procesného charakteru, za účelom riadneho prieskumu zákonnosti napadnutého rozhodnutia sa musí Najvyšší súd primárne vysporiadať s námietkami, ktoré žalobca využil na spochybnenie zákonnosti rozhodnutia správneho orgánu.

33. Najvyšší súd z napadnutého rozsudku zistil, že krajský súd sa v svojom odôvodnení zaoberal interpretáciou ustanovenia § 25 ods. 1 a s tým súvisiacich iných ustanovení zák. č. 328/2002 Z.z.

Jadrom potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu je nepochybne jeho súhlas s aplikáciou ustanovenia § 25 ods. 1 písm. b) v spojení s ust. § 25 ods. 3 písm. c) zák. č. 328/2002 Z.z. v tom duchu, ako si ho osvojil žalovaný, t.j. iba v prípade, ak by profesionálny vojak zomrel následkom služobného úrazu alebo choroby z povolania, mal by nárok na požadovanú dávku.

34. Rovnako ako žalovaný aj krajský súd však opomenul námietku žalobcu, že pojem služobný úraz nie je zákonodarcom vymedzený iba na úrovni predvetia ustanovenia § 29 ods. 1 zák. č. 328/2009 Z.z., t.j. že ide o poškodenie zdravia alebo smrť osobitného jednotlivca spôsobené nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov, ale tento právny pojem modifikuje aj definícia uvedená v nasledujúcom ustanovení, t.j. v odseku 2.

Z neho nepochybne vyplýva, že zákonodarcu neviaže pojem služobného úrazu striktne iba na okamžité pôsobenie vonkajších vplyvov počas určitého výkonu služby, ale tento pojem viaže alternatívne aj na takú zmenu v zdravotnom stave (legislatívne vyjadrené ako „úraz“), ktorý mal uvedený jednotlivec utrpieť v príčinnej súvislosti s výkonom svojej služby.

Podľa § 29 ods. 1 zák. č. 328/2002 Z.z. v hore uvedenom znení za služobný úraz sa na účely tohto zákona považuje poškodenie zdravia alebo smrť policajta alebo profesionálneho vojaka spôsobené nezávisle od jeho vôle krátkodobým, náhlým a násilným pôsobením vonkajších vplyvov

a) pri výkone služobných činností vyplývajúcich zo služobného zaradenia policajta alebo profesionálneho vojaka, pri činnosti vykonávanej na príkaz, pokyn alebo rozkaz nadriadeného alebo pri činnosti, ktorá je obvyklá pri plnení služobných úloh vrátane činnosti v čase prestávok v službe,

b) pri činnosti, ktorá sa vykonáva v záujme služby alebo s cieľom chrániť záujem služby, bez ohľadu na to, z akého podnetu policajt alebo profesionálny vojak túto činnosť vykonáva,

c) v dôsledku konania alebo opomenutia inej osoby, ak dôvodom takého konania alebo opomenutia je príslušnosť policajta k Policajnému zboru, Hasičskému a záchrannému zboru, Horskej záchrannej službe, Slovenskej informačnej službe, Národnému bezpečnostnému úradu, Zboru väzenskej a justičnej stráže, Železničnej polícii alebo k colnému riaditeľstvu, alebo príslušnosť profesionálneho vojaka k ozbrojeným silám, alebo činnosť, ktorú policajt alebo profesionálny vojak vykonáva alebo vykonával v záujme služby alebo s cieľom chrániť záujem služby,

d) počas cesty z miesta, kde sa policajt alebo profesionálny vojak zdržiava mimo výkonu služby, namiesto výkonu služby, ak sa táto činnosť vykonáva s cieľom dostať sa na miesto výkonu služby, ak bol na výkon služby mimoriadne povolaný, a späť,

e) pri činnosti, ktorú policajt alebo profesionálny vojak vykonáva vo verejnom záujme alebo v záujme ochrany života, zdravia alebo majetku.

Podľa § 29 ods. 2 zák. č. 328/2002 Z.z. v hore uvedenom znení ako služobný úraz sa posudzuje aj úraz, ktorý policajt, profesionálny vojak a vojak prípravnej služby utrpel pre výkon služby.

Podľa § 29 ods. 3 zák. č. 328/2002 Z.z. v hore uvedenom znení za úraz vzniknutý pri výkone služby alebo v súvislosti s ním sa nepovažuje úraz, ktorý policajt, profesionálny vojak alebo vojak prípravnej služby utrpel za okolností uvedených v § 7 ods. 3, aj keď sú inak splnené podmienky uvedené v odseku 1.

Podľa § 29 ods. 4 zák. č. 328/2002 Z.z. v hore uvedenom znení za chorobu z povolania podľa tohto zákona sa považuje choroba uznaná príslušným zdravotníckym zariadením zaradená do zoznamu chorôb z povolania uvedeného vo všeobecnom predpise o sociálnom poistení, ak vznikla pri výkone služby, v súvislosti s ním alebo pre výkon služby.

Podľa § 29 ods. 5 zák. č. 328/2002 Z.z. v hore uvedenom znení za chorobu z povolania sa považuje aj choroba vzniknutá pred jej zaradením do zoznamu chorôb z povolania, a to od jej zaradenia do zoznamu, ale iba za dobu najviac troch rokov pred jej zaradením do zoznamu.

35. Najvyšší súd v súvislosti s vyššie uvedenou osobitnou definíciou služobného úrazu dáva žalovanému do pozornosti, že zákonodarcu nezdôraznil negatívne následky úrazu, ako tomu je v odseku 1, ale iba zotrval u načrtnutej príčinnej súvislosti. Potom zákonodarcu vo svojom úmysle výslovne ani nevylúčil úraz s následkom smrti jednotlivca, čo napríklad mohlo nastať v prejednávanej veci.

Nakoľko sa žalovaný s výkladom tohto ustanovenia (t.j. odseku 2), ktoré bolo v čase predmetnej tragickej udalosti v platnosti, v odôvodnení nezaoberal a nakoľko toto pochybenie v nesprávnom právnom posúdení veci, ako správne namietal žalobca, ani žalovanému nevytkol krajský súd, musel

Najvyšší súd na tento zrušovaci dôvod v odvolacom konaní poukázať.

36. Ďalej žalobca namieta nesprávnosť zistenia skutkového stavu, nakoľko podľa jeho zistení majú napríklad zo znaleckého posudku vyplývať zásadné pochybnosti.

Najvyšší súd sa prostredníctvom priloženého administratívneho spisu oboznámil s obsahom znaleckého posudku č. 116/2008, ktorý bol vyhotovený na základe žiadosti útvaru Vojenskej polície Topoľčany na účely začatého trestného stíhania.

37. Predovšetkým z rozsahu zadaných otázok je nepochybné, že znalcom nebola zadaná úloha pre toto konanie dôležitá, a to aby posúdili, či sa chorobné zdravotné zmeny vojaka Q. mohli navonok prejavovať, a to v akom období a akým spôsobom, a ako mohli osoby v jeho blízkosti toto spozorovať, resp. či môžu znalci takéto prejavy s vysokou pravdepodobnosťou vylúčiť.

38. Ďalej z uznesenia o začatí trestného stíhania za prečin neposkytnutia pomoci podľa § 177 ods. 1 Trestného zákona pre Najvyšší súd vyplývajú skutočnosti, ktoré sú naďalej predmetom pochybností - vid' text, že

„ hoci tento [vojak Q.] javil príznaky nevoľnosti, následne odpadol, dostal krče do oblasti celého tela a pomôčil sa“.

39. Obdobne aj z textu uvedeného znaleckého posudku na str. 13 (posledný odsek) vyplýva záver, že [Najvyšší súd cituje relevantnú časť znaleckého posudku]

„Počas kritickej cesty v autobuse dňa 10.8.2008 v skorých ranných hodinách u pošk. Q. pri pomerne významne objemovo naplnenom žalúdku natrávenou potravou došlo (možno v spánku) ku kríze - k náhlemu, nechcenému vdýchnutiu žalúdočného obsahu do dýchacích ciest. Ako už bolo vyššie uvedené, pri pitve menovaného boli jednoznačne a bez akýchkoľvek pochybností preukázané známky ťažkého vírusového zápalu dýchacích ciest. Takéto ochorenie je celkom obvykle prevádzané dráždením na kašeľ až kašľom samotným, ktorý býva niekedy záchvatový, prudký a úporný. Mohol to byť teda práve náhly záchvat kašľa, ktorý pri mohutných otrasoch bránice zapríčinil u poškodeného výstup žalúdočného obsahu nahor cez pažerák do dutiny ústnej a nasledovné vdýchnutie riedkeho kašovitého žalúdočného obsahu do dýchacích ciest. Tým sa u pošk. Q. kašľový záchvat ešte ďalej rozvinul a zvýraznil, pošk. Q. sa začal dusiť, stratil vedomie, pri nedostatočnom okysličení mozgu (počas dusenia sa) sa pomôčil, z rovnakých dôvodov (nedostatočný prísun okysličenej krvi do mozgu) vznikli u menovaného tzv. hypoxické krče jeho tela s pohryzením jazyka, čo sa navonok mohlo prejavovať ako náhly epileptický záchvat. U poškodeného v procese dusenia extenzívne narástol vnútrohruďný tlak krvi, za ktorých okolností vznikali známky charakteristické pre dusenie sa - bodkovité krvácania v očných spojivkách, či na poplúcnicí. Pri masívnom opakovanom vdychovaní žalúdočného obsahu do dýchacích ciest a pretrvávajúcom dusení sa došlo u poškodeného napokon ku zlyhaniu činnosti srdca a dýchania, ktorý stav sa nepodarilo zvrátiť ani privolanou odbornou lekárskou pomocou.“

38. Práve na tieto rozpory v zistených skutočnostiach, t.j. na jednej strane svedectvo o kľudnom a ničím nerušenom spánku vojaka Q. (vid' body č. 12 a 13) a na druhej strane znalecké závery podporujúce presný opak, poukazoval žalobca s tým, že vzniesol požiadavku opätovného znaleckého posúdenia zdravotného stavu svojho nebohého brata (napríklad formou vyhotovenia doplnku k znaleckému posudku v zmysle § 16 ods. 1 zákona č. 382/2004 Z.z. o znalcoch, tlmočníkoch a prekladateľoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Nakoľko toto žalovaný nevykonal, resp. uvedené rozpory neobjasnil, tak dodatočne zaťažil svoje konanie vadou nedostatočne zisteného skutkového stavu, čím oslabil právne názory vyslovené žalovaným v napadnutom rozhodnutí.

39. Nakoľko žalovaný týmto spôsobom neinterpretoval ustanovenie § 25 ods. 1 písm. b) v spojení s § 29 zák. č. 328/2002 Z.z. a krajský súd mu tento nedostatok vo výklade nevytkol, musel Najvyšší súd rozsudok krajského súdu zmeniť s tým že bolo potrebné napadnuté rozhodnutie žalovaného zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie.

V.

40. Na základe zisteného skutkového stavu, uvedených právnych skutočností, po vyhodnotení námietok žalobcu ako aj s prihliadnutím na argumentáciu žalovaného Najvyšší súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výroku rozsudku.

Bude preto úlohou žalovaného opätovne v zmysle názorov vyššie vyslovených Najvyšším súdom vykonať dokazovanie tak, aby bola daná správna odpoveď na žiadosť žalobcu o náhradu primeraných nákladov spojených s úmrtím jeho brata. voj. Q..

41. Najvyšší súd v súlade so zásadou hospodárnosti súdneho konania ako aj so svojou dlhodobou ustálenou praxou neuviedol vo výroku zrušujúceho rozsudku zákonné ustanovenie, podľa ktorého bolo rozhodnutie správneho orgánu zrušené (§ 250j ods. 4 prvá veta O.s.p.), pretože dôvodom podania tejto informácie správnym súdom je v zmysle § 250j ods. 4 veta druhá O.s.p. poskytnúť podklady pre posúdenie prípustnosti možného odvolania proti rozsudku súdu. Nakoľko proti rozhodnutiam Najvyššieho súdu vydaným v správnom súdnictve sú nielen generálne (§ 246c ods. 1 O.s.p.) ale aj špeciálne (§ 250ja ods. 6 O.s.p.) opravné prostriedky neprípustné s výnimkou prípadu úplnej jurisdikcie zakotvanej v ustanovení § 250ja ods. 5 O.s.p., a táto situácia v prejednávanej veci nenastala, potom nie je možné ust. § 250j ods. 4 O.s.p. na výrok rozhodnutia Najvyššieho súdu aplikovať.

42. O práve na náhradu trov odvolacieho súdneho konania rozhodol Najvyšší súd podľa § 224 ods. 1 v spojitosti s § 250k ods. 1 O.s.p., podľa ktorého úspešnému žalobcovi právo na náhradu trov tohto konania vzniklo.

43. Výška priznaných náhrad trov konania sa skladá :

1. Z náhrady trov právneho zastúpenia, ktoré právny zástupca žalobcu listom z 29.10.2013 v zmysle vyhl. Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z.z. vyčísľil a Najvyšší súd uznal :

1.1. Trovy právneho zastúpenia na krajskom súde

1.1.1. prevzatie a príprava zastúp. (12) - 1 úkon práv. pomoci 58,69 €

1.1.1.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu 7,63 €

1.1.2. podanie žaloby (12) - 1 úkon práv. pomoci 58,69 €

1.1.2.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu 7,63 €

1.2. Trovy právneho zastúpenia na odvolacom súde

1.2.1. podanie odvolania (13) 1 úkon práv. pomoci 58,69 €

1.2.1.1. prislúchajúca náhrad rež. paušálu 7,81€

tzn. v celkovej sume : 199,14 €

44. Požadovanú náhradu vo výške 132 € nebola žalobcovi priznaná, nakoľko ide o náhradu nesprávne zaplatených súdnych poplatkov v konaní, ktoré je v zmysle § 4 ods. 1 písm. c) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov od poplatkov oslobodené.

45. Nakoľko úspešný žalobca bol zastúpený advokátom, je nutné podľa § 149 ods. 1 O.s.p. zaplatiť mu priznanú náhradu trov. Bližšie podrobnosti o spôsobe platby a účte právneho zástupcu sú obsiahnuté v liste zo dňa 29.10.2013, ktorý je súčasťou súdneho spisu.

46. Najvyšší súd v prejednávanej veci v súlade s ust. § 250ja ods. 2 O.s.p. rozhodol bez pojednávania, lebo nezistil, že by týmto postupom bol porušený verejný záujem (vo veci prebehlo na prvom stupni súdne pojednávanie, pričom účastníkom bola daná možnosť sa ho zúčastniť), nešlo o vec v zmysle § 250i ods. 2 O.s.p. (úprava sociálno - poisťných vzťahov spojených so vznikom alebo zánikom vzťahu sociálneho zabezpečenia alebo poistenia je spojená s verejnoprávnymi vzťahmi), v konaní nebolo

potrebné v súlade s ust. § 250i ods. 1 O.s.p. vykonať dokazovanie a z iných dôvodov nevznikla potreba pojednávajú nariadení.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu n i e j e prípustný opravný prostriedok (§ 246c ods. 1 O.s.p.).